

Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner

Smittvägar av betydelse vid prehospital vård

Kontaktsmitta: Smittan överförs från en person till en annan via händer, kläder eller föremål. Till exempel stafylokocker (inklusive MRSA) och streptokocker. Vanligaste smittvägen inom vården.

Droppsmitta: Hosta, kräkning eller nysning kan stänka någon meter och överföra smitta direkt till slemhinnor i ansiktet eller indirekt via händer, föremål eller ytor. Till exempel luftvägsvirus och calicivirus.

Fekal-oral smitta: Från tarm till mun via händer, föremål, ytor eller livsmedel. Till exempel calici, ESBL och VRE

Luftburen smitta: Smittämnen överförs från person till person via små och stora droppar från en smittad individs luftvägar till den omgivande luften och föras till andra individers luftvägar och luftvägsslemhinnor. Små droppkärnor sprids via luften och kan hålla sig svävande en tid. Inandning av droppkärnor kan medföra en smittrisk vid t.ex. lungtuberkulos, mässling och vattkoppor

Blodsmitta: Från blod eller blodblandade kroppsvätskor via stick- eller skärskada eller stänk mot slemhinna/skadad hud.

Förvarna mottagande enhet

Vid misstanke om smittsam infektionssjukdom förvarnas mottagande enhet i så god tid som möjligt så att isoleringsrum och relevant utrustning m.m. hinner ordnas. Detta är extra viktigt om man misstänker luftburen smitta såsom som t.ex. mässling, vattkoppor och lungtuberkulos.

Basala hygienrutiner och personlig skyddsutrustning för personal

- Ringar, armband, aktivitetsarmband/klocka eller armbandsur ska inte användas.
- Håll naglarna korta och använd inte lös-, gel-, akrylnaglar eller annat nagellack.
- Desinfektera händerna före och efter patientkontakt.
- Handskar ska användas vid kontakt med kroppsvätskor som blod, sekret, blåsor på huden, urin, kräkning och avföring.
- Engångs plastförkläde ska användas när så är möjligt för att undvika kontaminering av arbetskläder. Om långärmat arbetsdräkt används behöver den skyddas med långärmat plastförkläde eller motsvarande.
- Visir eller skyddsglasögon och munskydd, används som stänkskydd vid arbetsmoment med risk för stänk mot ansiktet.
- Andningsskydd, kFFP3/FFP2, används vid misstänkt eller bekräftad luftburen smitta eller enligt rekommendation.

Följ Regionens rekommendationer kring source control.

Arbetsdräkt

- ska vara kortärmat i det patientnära arbetet, när så är möjligt.
- ska bytas dagligen samt då den blivit våt eller synligt förorenad.
- ska tvättas i minst 60°C.

Ytterplagg som använts vid patientnära arbete ska bytas efter kontakt med kroppsvätska och regelbundet enligt lokala rutiner.

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27	Sida 1 (6)	

Rengöring och desinfektion

Efter avslutad transport ska fordonet rengöras och desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt av personal iklädd nya handskar och förkläde. Desinfektion föregås av rengöring på synligt smutsiga ytor. Ytor och föremål som patienten varit i kontakt med eller som förorenats av kroppsvätskor ska rengöras och desinfekteras. Ytor som kan ha kontaminerats av personalens händer eller handskar ska också rengöras och desinfekteras.

Tvätt och avfall

Hanteras enligt lokal rutin.

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27	Sida 2 (6)	

OBS! Tänk på att basala hygienrutiner alltid ska tillämpas.

Lungtuberkulos (misstänkt eller bekräftat smittsam)

- Stäng luckan mellan förarhytt och vårdutrymme.
- Andningsskydd, FFP3, ska användas av personer i vårdutrymmet. Andningsskydd är inte avsett för patient.
- Patient förses med engångsnäsdukar och uppmanas att täcka mun och näsa med näsduk vid hosta eller nysning. Näsdukarna kastas i plastpåse.
- Efter avslutad transport ska andningsskyddet behållas på tills rengöringen är avslutad. Öppna samtliga dörrar till vårdutrymmet och vänta 15 minuter (låt ventilationen stå på under denna tid). Rengör sedan ambulansen enligt normal rutin, se föregående sida. Under rengöringen ska ventilationen vara påslagen. Andningsskyddet tas av efter avslutad rengöring.

Mässling, misstänkt eller bekräftad

Personal som transporterar ska vara fullständigt vaccinerad (2 doser) eller ha genomgått mässling. Efter avslutad transport, öppna samtliga dörrar till vårdutrymmet och vänta 15 minuter (låt ventilationen stå på under denna tid). Rengör sedan fordonet enligt normal rutin, se föregående sida. Under rengöringen ska ventilationen vara påslagen.

Viral gastroenterit (calici/rota), misstänkt eller bekräftad

Använd Virkon som ytdesinfektionsmedel. I övrigt normal rutin

Misstänkt eller bekräftad infektion i luftvägar (t.ex covid-19, influensa, RS)

Luftvägsinfektioner smittar från person till person huvudsakligen genom dropp- och kontaktsmitta, framför allt vid nära kontakt mellan personer. I trånga utrymmen med begränsad ventilation kan smitta överföras via luften. För att bli smittad måste droppar med smittämne nå slemhinnor i ansiktet - dvs öga, näsa eller mun alternativt att en aerosol innehållande virus inandas.

Personalen ska använda följande utrustning

- Kortärmad arbetsdräkt och förkläde utan ärm. Om långärmad arbetsdräkt används behöver den skyddas med långärmat plastförkläde eller motsvarande.
- Andningsskydd FFP3/FFP2
- Visir eller skyddsglasögon. Visir ska användas med FFP3 utan täckt ventil eller FFP2.
- Handskar i enlighet med basala hygienrutiner.

Under och efter transport

- Patient förses med engångsnäsdukar och uppmanas att täcka mun och näsa med näsduk vid hosta eller nysning. Näsdukarna kastas i plastpåse.
- Stäng luckan mellan förarhytt och vårdutrymme.

Efter avslutad transport ska fordonet rengöras och desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt av personal iklädd nya handskar och förkläde. Om stänk- eller andningsskydd har använts behöver det inte bytas under förutsättning att de är för ögat synligt rena.

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27	Sida 3 (6)	

Infektioner där luftburen smitta inte kan uteslutas t. ex MERS-CoV, fågelinfluensa, Mpox klad 1 och klad 2

Personalen ska använda följande personlig skyddsutrustning

- Vätskeavvisande engångsskyddsrock, om det inte finns tillgängligt använd långärmat plastförkläde. Om operationsrock används, knyt inte inre knuten
- Andningsskydd FFP3
- Visir (eftersom FFP3 utan täckt ventil inte är vätskeresistent)
- Handskar används vid patientnära vårdmoment
- Vid brist på FFP3 är FFP2 ett alternativ med tillräcklig skyddsnivå

Under och efter transport

- Stäng luckan mellan förarhytt och vårdutrymme
- Patient som kan bör använda kirurgiskt munskydd IIR. Om patienten inte tolererar munskydd förses hen med engångsnäsdukar och uppmanas att täcka mun och näsa med näsduk vid hosta eller nysning. Näsdukarna kastas i plastpåse
- Mpox: Hudlesions ska så långt det är möjligt vara täckta

Efter avslutad transport ska fordonet rengöras och desinfekteras med Virkon eller alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt av personal iklädd ny skyddsutrustning. Alternativt byts skyddsrock och handskar till ny uppsättning. Andningsskydd behöver inte bytas under förutsättning att de är för ögat synligt rent och att rengöringen och desinfektionen av patientutrymmet sker direkt efter avlämnandet.

Avklädning av skyddsutrustning efter transport samt rengöring/desinfektion av fordon.

Ta hjälp av kollega vid avklädning så att inget moment i checklistan missas

Avklädning

Mellan varje moment ska händer desinfekteras med alkoholbaserat handdesinfektionsmedel

1. Ta av handskar
2. Handdesinfektion
3. Ta av rocken så att den hamnar ut och in
4. Handdesinfektion
5. Ta av visir bakifrån
6. Handdesinfektion
7. Ta av andningsskydd (ta båda remmarna bakifrån och lyft dem fram över huvudet)
8. Handdesinfektion

Misstänkt viral hemorragisk feber (VHF)

Personal ska använda följande utrustning (se även sid. 4)

- Vätsketät engångsrock med mudd
- Förkläde
- Andningsskydd FFP 3
- Visir eller skyddsglasögon
- Dubbla handskar, varav det inre paret ska vara av tjockare kvalitet med längre skaft till exempel steril handske
- Operationsmössa hjälmmodell

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27	Sida 4 (6)	

- Höga skoskydd

Under och efter transport

- Stäng luckan mellan förarhytt och vårdutrymme. Föraren behöver inte ha skyddsutrustning på sig under transporten.
- Töm fordonet på den apparatur och det material som inte behövs under transporten. Patienten förses med engångsnäsduk och uppmanas att täcka mun och näsa med näsduk vid hosta eller nysning.
- Efter avslutad transport ska fordonet ställas av i väntan på provsvar.
- Vid negativt provsvar: Rengör och desinfektera fordonet enligt vanlig rutin.
- Vid positivt provsvar: Kontakta Smittskydd Stockholm/Vårdhygien Stockholm.
- Skyddsutrustning kastas i behållare för farligt/smittförande avfall i anslutning till patientrummet efter att patienten lämnats av (i väntan på provsvar).

Skyddsutrustning vid VHF ska tas på och av i följande ordning

Påklädning

1. T-shirt eller bussarong och arbetsbyxor
2. Strumpor
3. Sterila handskar
4. Vätsketät operationsrock
5. Andningsskydd FFP3 (ska sluta tätt kring näsa och mun)
6. Täckande operationshuva (ska hänga fritt utanpå operationsrocken)
7. Visir
8. Skyddshandskar, handskkragen ska vara utanpå rockens mudd
9. Skoskydd eller stövlar
10. Plastförkläde

Avklädning

1. Ta av plastförkläde
2. Ta av yttre paret handskar och kasta, behåll det inre paret på
3. Ta av visiret och kasta
4. Ta av operationshuvan och kasta
5. Lossa skyddsrockens snörning, dra av den så att den hamnar ut och in, kasta
6. Ta av skoskydd (kasta) eller stövlar (torka av med ytdesinfektion)
7. Ta av inre handskpar och kasta
8. Handdesinfektion
9. Ta av andningsskydd och kasta
10. Handdesinfektion

Hjälp med avklädning av personal sker på Karolinska
Universitetssjukhuset Huddinge. Kontakta Vårdavdelning Infektion 3
(tidigare I62) 08-585 806 62, 08-585 800 00 (vxl).

Kontakt och mer information

Ring SOS alarm 08-454 23 61 eller Smittskydd Stockholm 08-123 143 00.

www.vardgivarguiden.se/vardhygien

www.vardgivarguiden.se/smittskydd

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27	Sida 5 (6)	

Region Stockholm

Revisionshistorik:

I version 12.0 har punkten om
handskanvändning överst på sidan 4,
justerats

I version 11.0 har stycket mpox uppdaterats utifrån

[Vägledning för vårdhygieniska rutiner i sjukvården gällande mpox –
Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#) 2024-08-19

Dokumentets namn: Prehospital vård – vårdhygieniska rutiner	Dokument nr: STÖ043(E)	Version nr: 12.0	Denna version fastställd: 2024-08-21	Första version fastställd: 2018-08-29
Utarbetat av: Vårdhygien Stockholm	Godkänt av: Rebecca Lundholm Krig	Nästa revision: 2025-11-27		Sida 6 (6)